

The logo consists of the letters 'KT' in a bold, white, sans-serif font, centered within a solid orange square. The background of the slide features a top-down view of a wooden structure with curved, concentric layers, possibly a staircase or a large wheel, with a light-colored tiled floor visible in the upper right corner.

KT

Liikkuvat palvelut, etävastaanotot ja etätyö hyvinvointialueilla - selvityksen tulokset

Niilo Hakonen ja Piitu Parmanne 11.12.2024

Selvityksen toteutus pähkinäkuoressa

- Selvitys toteutettiin **Hyvinvointialan kehittämisjaksen** aloitteesta ja ohjauksessa
- Sähköiset kyselyt tehtiin kaikille hyvinvointialueille toukokuussa 2024 (etätyöohjeet, vastauksia 20/23 kpl) ja kesäkuussa 2024 (kokemukset liikkuvista palveluista, etävastaanotoista ja etätyöstä, vastauksia 18/23 kpl). Kysely osoitettiin henkilöstöjohtajille, ja se oli mahdollista jakaa organisaation sisällä useamman henkilön vastattavaksi
- Lisäksi kerättiin tietoa liikkuvista palveluista ja etäpalveluista hyvinvointialueiden sivustoilta
- Alustavia tuloksia käsiteltiin kehittämisjaksen kokouksissa
- Tulokset julkistetaan tänään 11.12.2024
- Raportti julkaistaan KT:n sivustoilla joulukuun aikana.

Osa 1: Liikkuvat palvelut hyvinvointialueilla

Liikkuvien palvelujen määritelmä

Liikkuva palvelu tuodaan tai pyritään tuomaan asiakkaan tai potilaan luokse, jopa kotiin saakka, sen sijaan, että hänen pitäisi matkustaa virastoon, sairaalaan tai vastaavaan paikkaan saadakseen tarvitsemaansa palvelua.

- Liikkuvia palveluja tarjotaan esimerkiksi silloin, kun se on palvelun luonteen kannalta tarpeen tai tarkoituksenmukaista, esimerkkeinä kotihoito, neuvolan kotikäynnit, ensihoito onnettomuuspaikalla, sosiaalihuollon kriisipäivystys
- Liikkuvia palveluja tarvitaan myös silloin, kun se on toimiva tai toimivin tapa asiakkaiden tavoittamiseksi, esimerkkinä etsivä työ, mielenterveyspotilaan tapaamiset ja koululaisten hammastarkistukset
- Liikkuva palvelu voi olla perusteltua myös hankalien kulkuyhteyksien, pitkien etäisyyksien tai potilaan hauraan tilan vuoksi, esimerkkinä kotisairaala ja liikkuvat terveysasemat ja näytteenottopalvelut.
- Liikkuvilla palveluilla emme tarkoita itsepalvelua, etäpalvelua tai monipaikkaista työtä, jossa ammattilainen työskentelee useammassa kuin yhdessä kiinteässä työpisteessä.

Esimerkkejä liikkuvista palveluista

(kotihoidon, neuvolan kotikäyntien, sosiaali- ja kriisipäivystyksen ja etsivän työn lisäksi)

1. Ikäihmisille suunnatut liikkuvat palvelut:

- Kotisairaala (esim. Aliisa, Akuuttipsykiatrinen kotisairaala, geropsykiatrinen poliklinikka)
- Kotikuntoutus ja tehostettu kotikuntoutus
- Hyvä työ -toiminta (kotona asumisen tukeminen)
- Jalkautuva asiakasohjaus ja palveluohjaus
- Turvapalvelut (hälytysnapit, turvapuhelimet)
- Gerbiili, Combilanssi (ensihoidon ja geriatrisen sairaanhoitajan palvelu)
- Muistikoordinaattoritoiminta

2. Terveysten ja sairaanhoidon liikkuvat palvelut:

- Pyörillä liikkuva hammashoitola (Suukko), suun terveydenhuollon tutkimukset (liikkuva yksikkö)
- Liikkuva magneettikuvausrekka (MRI)
- Näytteenottoauto ja kotinäytteenotto
- Sairaalafyysikoiden kiertävät neuvontapalvelut
- Lääkäri- ja sairaanhoitajakäynnit kotiin (esim. vaativat sairaudet)
- Pop up -hoitola koululaisten terveystarkastuksissa
- Kotisairaala ja Liikkuva sairaala (LiiSa)
- Hemsjukhuset i Österbotten (sisältää palliatiiviset sairaanhoitajat)

3. Sosiaali- ja perhepalvelut:

- Lapsiperheiden kotipalvelu ja perhetyö
- Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö ja -ohjaus
- Asiakas- ja palveluohjaus
- Perheoikeudelliset palvelut ja mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Verkostopalaverit (esim. riippuvuuksien hoito, vankilayhteistyö)

4. Pelastustoimen ja ensihoidon palvelut:

- Pelastuslaitoksen liikkuvat palvelut
- Ensihoidon arviointiyksiköt ja ensivasteyksiköt
- Gerbiili (ensihoidon ja geriatrisen sairaanhoitajan palvelu)

Selvityksen ensimmäinen vaihe: Tiedonhaku hyvinvointialueiden verkkosivuilta

- Teimme hakuja etäpalveluista ja liikkuvista palveluista hyvinvointialueiden verkkosivuilta toukokuussa 2024
- Hakusanoina käytimme seuraavia:
 - Etä*, etälääkäri, etävastaanotto (~ei etähoito)
 - Liikkuva*, liikkuvat palvelut
- Välineenä hyvinvointialueiden sivujen oma haku-toiminto
- Hakuosumien määrään ja löydetyn tiedon kattavuuteen vaikuttavat hyvinvointialueiden tiedottaminen, hakukoneen toiminta ja kyky löytää sisältöä verkkosivuilta.

Etä- ja liikkuvat palvelut hyvinvointialueilla

- Hyvinvointialueilla on käynnissä palveluverkon kehittämistyö
 - Tavoitteena palveluiden parempi saatavuus ja saavutettavuus
 - Palvelurakennetta kevennetään raskaista korjaavista palveluista kevyempiin matalan kynnyksen palveluihin
 - Lisätään liikkuvia- ja sähköisiä palveluja.
- Digitaalisten ja etäpalveluiden valikoimassa oli vaihtelua hyvinvointialueiden välillä mutta myös alueiden sisällä.
- Sähköisen yhteydenotto- ja ajanvarauspalvelun lisäksi tarjolla reaaliaikaisia etäpalveluja, kuten chat-yhteys tai videovastaanotto sote-ammattilaisen kanssa.
- Digitaliset ja liikkuvat palvelut täydentävät olemassa olevaa tai muuttuvaa palveluverkkoa.

Keski-Suomen hyvinvointialue otti käyttöön liikkuvan hammashoitolan

Liikkuva hammashoitoyksikkö tuo suun terveydenhuollon palveluita lähelle

- Liikkuva hammashoitola on hammashoituhuoneeksi muutettu kontti, joka tuodaan koulun tai palvelutalon pihaan.
- Helsinki Liisu, Kanta-Häme Suukko, Pohjanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa Pohdent, SiunSote Suupirssi
- Päijät-Häme, Pirkanmaa ja Satakunta: pop up-hammashoitolat

<https://yle.fi/a/3-11587723>

Oma Hämeen Gerbiili vie hoidon kotiin

- Kotisairaalan ja ensihoidon liikkuvan yksikkö Gerbiili hoitaa asiakkaat heidän kotonaan.
- Gerbiilin työsarka on ikääntyneiden palveluissa, kotihoitossa ja asumispalveluissa.
- Gerbiili on paremmin varusteltu kuin tavallinen ambulanssi.
- HUS: Liikkuva sairaala Liisa
- Etelä-Savo: Lissu-yksikkö
- Satakunta: Combilanssi
- Keski-Pohjanmaa: Yöpartio

Missä GerBiili toimii?

Ensimmäisenä GerBiili otettiin käyttöön Hämeenlinnan, Hattulan ja Janakkalan alueilla. Liikkuvia yksiköitä on tulossa Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle lisää. Forsythian GerBiilien henkilöstö on rekrytoitu ja koulutukset käynnistyvät huhtikuun 2024 alkuun.

Lisää sote-palveluja pyörillä

- Malla-näytteenottoauto on liikkuva laboratorio.
- Mallu-auton sairaanhoitajan vastaanotolla voidaan hoitaa pitkäaikaissairauksien seurantakäynnit, suunnitellut INR-vieritestaukset, injektioiden pistäminen, tikkien poistot sekä korvahuuhtelut.
- Mallu kiertää eri puolilla Etelä-Karjalaa.

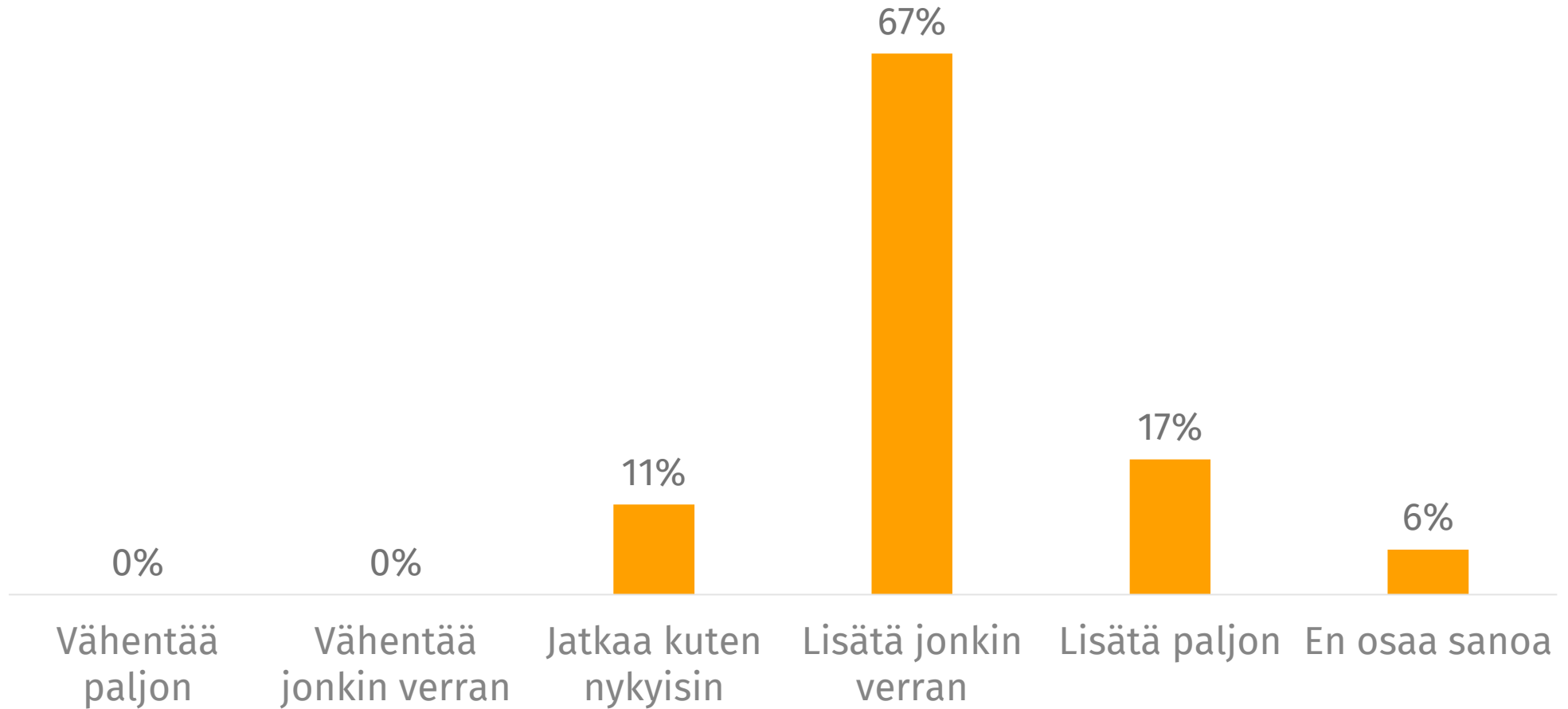

Tähänastisia kokemukset liikkuvista palveluista ovat pääosin hyviä

- Palvelun oikea-aikaisuus ja vaikuttavuus paranee.
- Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus paranevat esim. väestö- ja lapsipohjaltaan pienille alueilla.
- Henkilöstön näkökulmasta työn itsenäisyys ja vaihtelevuus kasvaa.
- Liikkuvien palvelujen avulla tavoitetaan myös sellaisia ryhmiä, jotka tarvitsevat hoitoa, mutta muuten jäisivät hoidon ulkopuolelle.
- Henkilöstön työaika kuluu siirtymiin ja matkakustannukset kasvavat.
- Liikkuvien yksiköiden perustamis-kustannukset voivat olla korkeita. Tarvitaan autoja, joilla liikkua, ja hoitovälineitä, jotka kulkevat mukana.

Onko tarkoituksenne lisätä tai vähentää liikkuvia palveluja lähivuosina?

Vastaajia 18

Elämme hybridiaikaa.

Miten yhdistää toisiinsa onnistuneesti etä- ja lähipalveluja, ja täydentää niitä liikkuvilla palveluilla, ehkä itsepalvelullakin?

Se ei aina ole helppoa

TYÖN MURROS

kunta- ja hyvinvointialalla

osa 11/2024:

PALJON PALVELUITA KÄYTTÄVIEN HOITO JA OHJAUS

Hyvinvointialueet kehittävät hoitoa ja ohjausta paljon palveluja tarvitseville

MISTÄ ON KYSE?

Hyvinvointialueet ratkovat, kuinka paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden tunnistaminen, tuki, hoito ja ohjaus saadaan parhaiten hoidettua. Se on tärkeää sekä asiakkaiden elämänlaadun että sote-kustannusten hallinnan kannalta. Tavoitteena on parantaa asiakkaiden toimintakykyä ja palveluprosessia sekä vähentää häiriökysyntää. Tämä kaikki vaatii uusien toimintatapojen kehittämistä.

MIKÄ SAA AIKAAN HÄIRIÖKYSYNTÄÄ?

Kun asiakas ei saa palvelua, jota on tullut hakemaan, hän joutuu hakemaan apua yhä uudestaan. Tätä kutsutaan häiriökysynnäksi. Häiriö on organisaation toiminnassa. Se lisää kustannuksia ja työmäärää. Asiakas ei ole häiriötekijä eikä aiheuta häiriökysyntää. Hänen näkökulmastaan häiriökysyntä ilmenee vääränä tai puutteellisena hoitona. Tavoitteena on häiriökysynnän vähentäminen.

Paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden hoidosta ja hoivasta aiheutuu noin 80 prosenttia hyvinvointialueiden kustannuksista. Tarvitaan juuri heitä varten suunniteltuja palveluprosesseja.

KUKA ON PALJON PALVELUITA TARVITSEVA ASIAKAS?

Paljon palveluita tarvitseva asiakas on ihminen, joka tarvitsee toistuvasti, pitkän ajan kuluessa tai erityisen kalliita sote-palveluja. Paljon palveluja tarvitsevien kustannuksista vain 44 prosenttia syntyy terveydenhuollossa. 56 prosenttia kustannuksista syntyy sosiaalihuollossa, esimerkiksi vanhusten palveluissa.

Leikkaava lääkäri oli ensimmäinen, joka sanoi, että me selviämme tästä. Se tuntui todella tärkeältä ja kantoi viikkoja."

Paljon palveluja tarvitseva asiakas hyvinvointialueelta

10 %

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaista tuottaa

80 %

sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.

Lähde: Koivisto & Tiirinki (2020)

NÄIN ONNISTUMME

- Teemme oikeita asioita oikealla tavalla ja oikeaan aikaan. Kustannusvaikuttavinta on kohdennettu, oikea-aikainen ja oikeasisältöinen palvelu.
- Muotoilemme työtä niin, että asiakkaan tarve voidaan ratkaista yhden palvelukäynnin aikana aina kun se on mahdollista.
- Kehitämme yhteistyössä paljon palveluja tarvitsevien toimintamallia ja toimintatapoja.
- Huolehdimme henkilöstön hyvinvoinnista.
- Tuemme ja teemme näkyväksi hyvää kehittämistyötä.
- Teemme palveluprosessit, kustannukset ja vaikuttavuuden näkyviksi.

JULKAISIJAT

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT
Julkisen alan unioni JAU
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO
Sosiaali- ja terveysalan neuvottelujärjestö Sote

Lisätiedot:

Niilo Hakonen,
johtava työelämän kehittämisen asiantuntija, KT
niilo.hakonen@kt.fi

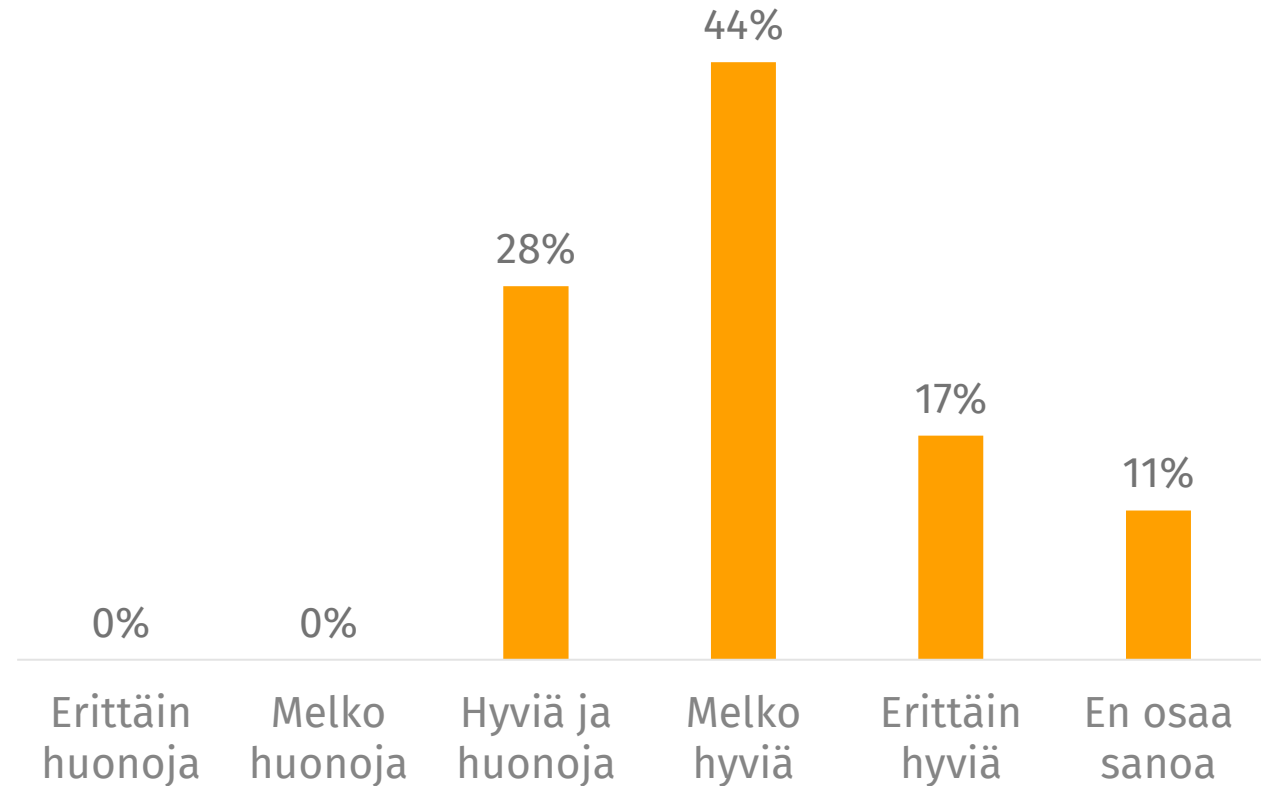
Osa 2: Kokemukset etävastaanottojen käytöstä

Mikä tällä hetkellä on etävastaanottojen osuus prosentteina kaikista vastaanottokäynneistä? karkea arvio riittää. Esimerkkejä vastauksista:

5 %
8 %
Alle 10 %
13 %
16 %
30 % - 40 %
Noin 40 %
55 %

Vastaajia 8

Millaisia pääasiassa ovat hyvinvointialueenne kokemukset etävastaanottojen ja etäklinikoiden käytöstä?

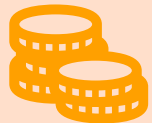
Vastaajia 18

Kokemukset etävastaanottojen ja -klinikoiden käytöstä

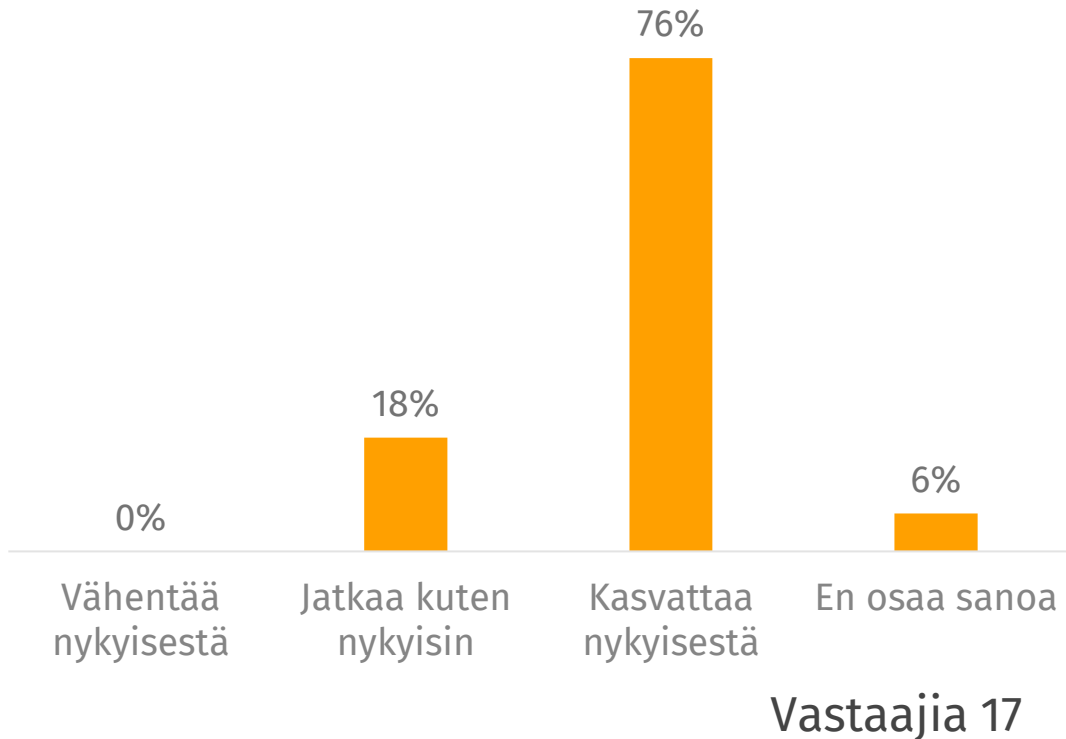
Henkilöstön ja asiakkaiden tyytyväisyys
Taloudellinen ja ajankäytöllinen tehokkuus
Palveluiden laajempi tarjonta alueellisesti

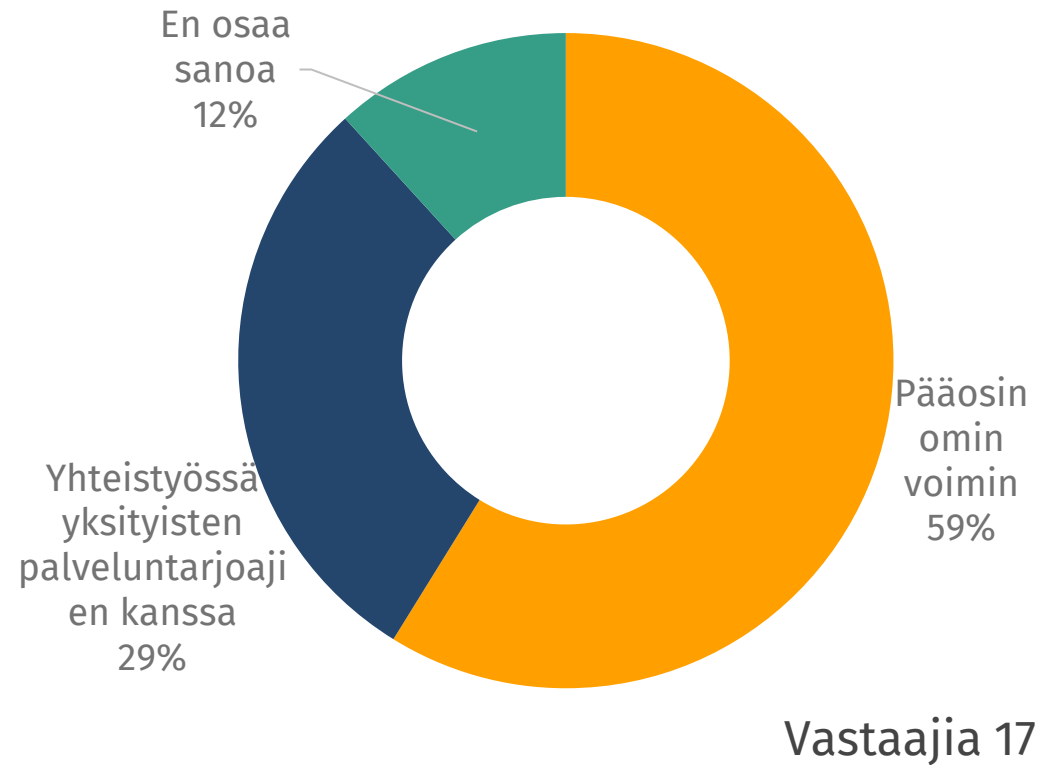
Haasteet teknisten järjestelmien toiminnassa
Uudenlaiset osaamistarpeet
Asiakkaiden valikoituminen palveluun

Suunnitelmat etävastaanottojen tarjoamisesta

Mitä aiotte jatkossa tehdä etävastaanottojen osuudelle?

Miten aiotte jatkossa tuottaa etävastaanottoja?

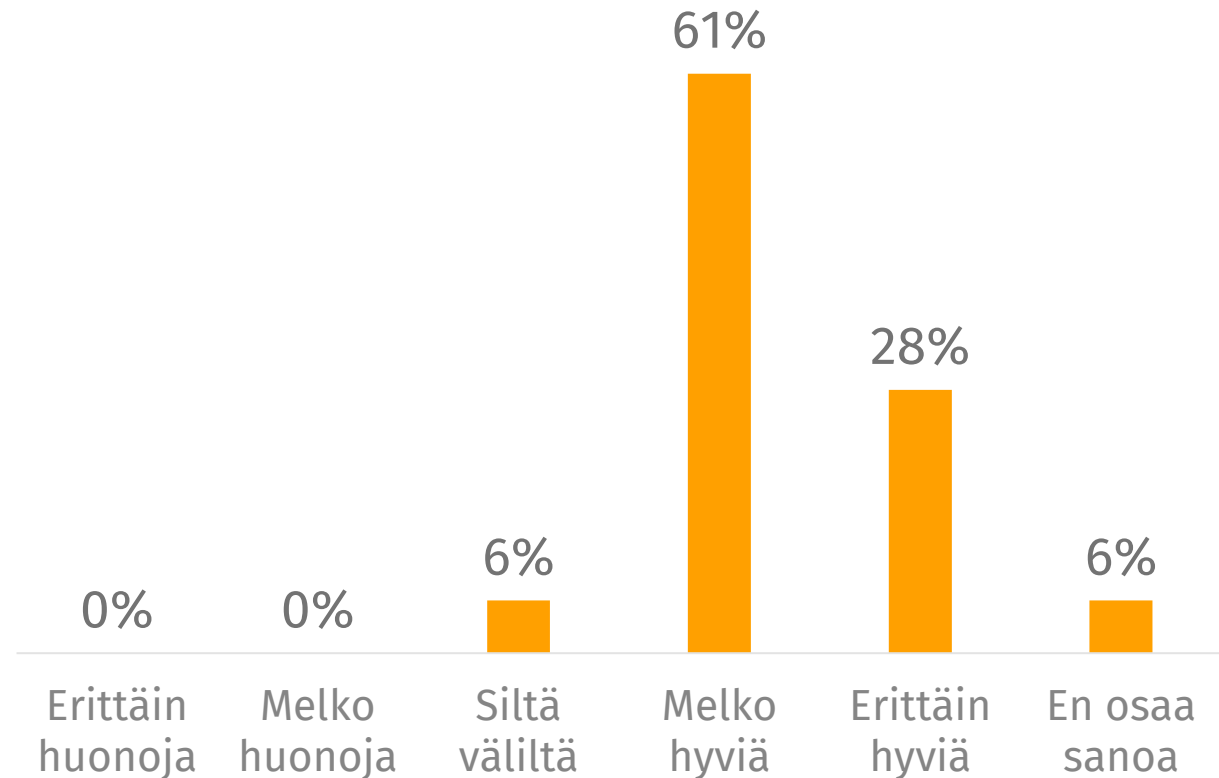

Kokemukset kotihoidon etäkäynneistä

Miten suuren osuuden prosentteina kaikista kotihoidon käynneistä toteutatte etäkäynteinä? Karkea arvio riittää.

2 %
2 %
3,4 % (sisältäen myös palveluseteli- ja ostoasiakkaat). HVA:n oman säännöllisen kotihoidon asiakkaiden käynneistä 4,7 % tuotetaan etäkäynteinä
6 %
9,3 %
9,6 %
12 % - 13 %
15 %
20 % - 25 %

Millaisia pääasiassa ovat hyvinvointialueenne kokemukset kotihoidon etäkäynneistä? Etäkäynti tarkoittaa yhteydenpitoa tietokoneen tai päätelaitteen kautta.

Vastaajia 18

Hyvinvointialueet: 89 % aikoo lisätä kotihoidon etäkäyntien osuutta

Tehokkuutta ja osaamista keskitetyillä palveluyksiköillä
Tietosuoja, laitteet ja toimivat yhteydet tärkeitä
Henkilöstön työmahdollisuudet monipuolistuvat

Kotihoito toteutuu laadukkaasti hybridinä
Soveltuva asiakasvalinta
Positiivinen julkisuus ja tiedon jakaminen

”Etäkäynneillä on voitu viivästä raskaampaan kotihoitoon siirtymistä, tukea asiakkaan itsenäisyyttä ja toimijuutta sekä vastata kasvavan ikääntyvän väestön hoidon tarpeisiin ilman merkittäviä henkilöstölisäyksiä. Etähoito on kustannustehokasta, etäkäynnin hinta meillä on n. 1/3 tavallisen kotikäynnin hinnasta.”

Osa 3: Etä- ja hybridityö hyvinvointialueilla

Henkilöstöjohdon käsitys useimmilla hyvinvointialueilla: Henkilöstö haluaisi tehdä nykyistä enemmän etätöitä.

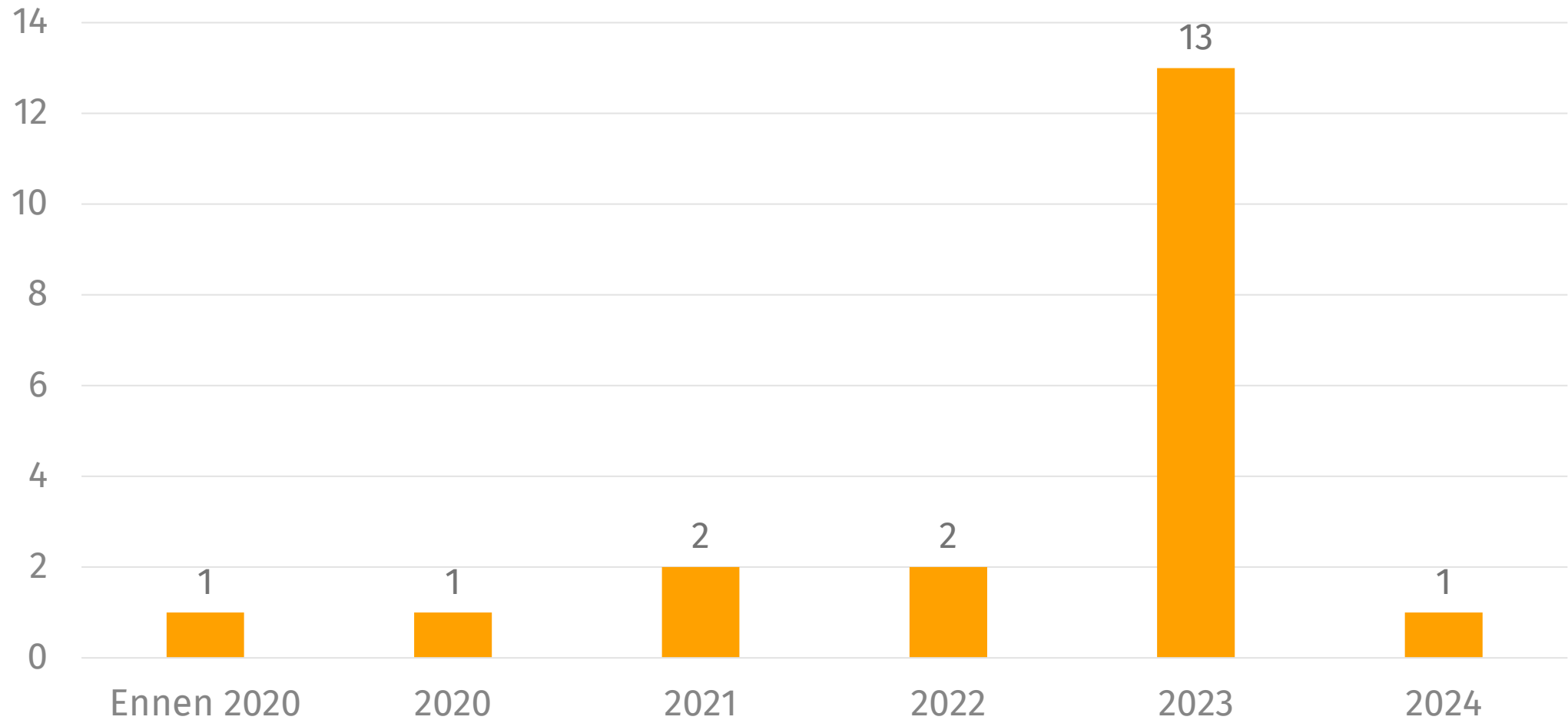
Neljällä hyvinvointialueella oli tehty selvitys aiheesta:

- Henkilöstö toivoi, että hybridityö olisi mahdollista jatkossakin
- Etätyöskentelyn koettiin lisäävän työhyvinvointia
- Etätyöskentelymahdollisuutta pidettiin veto- ja pitovoimatekijänä.

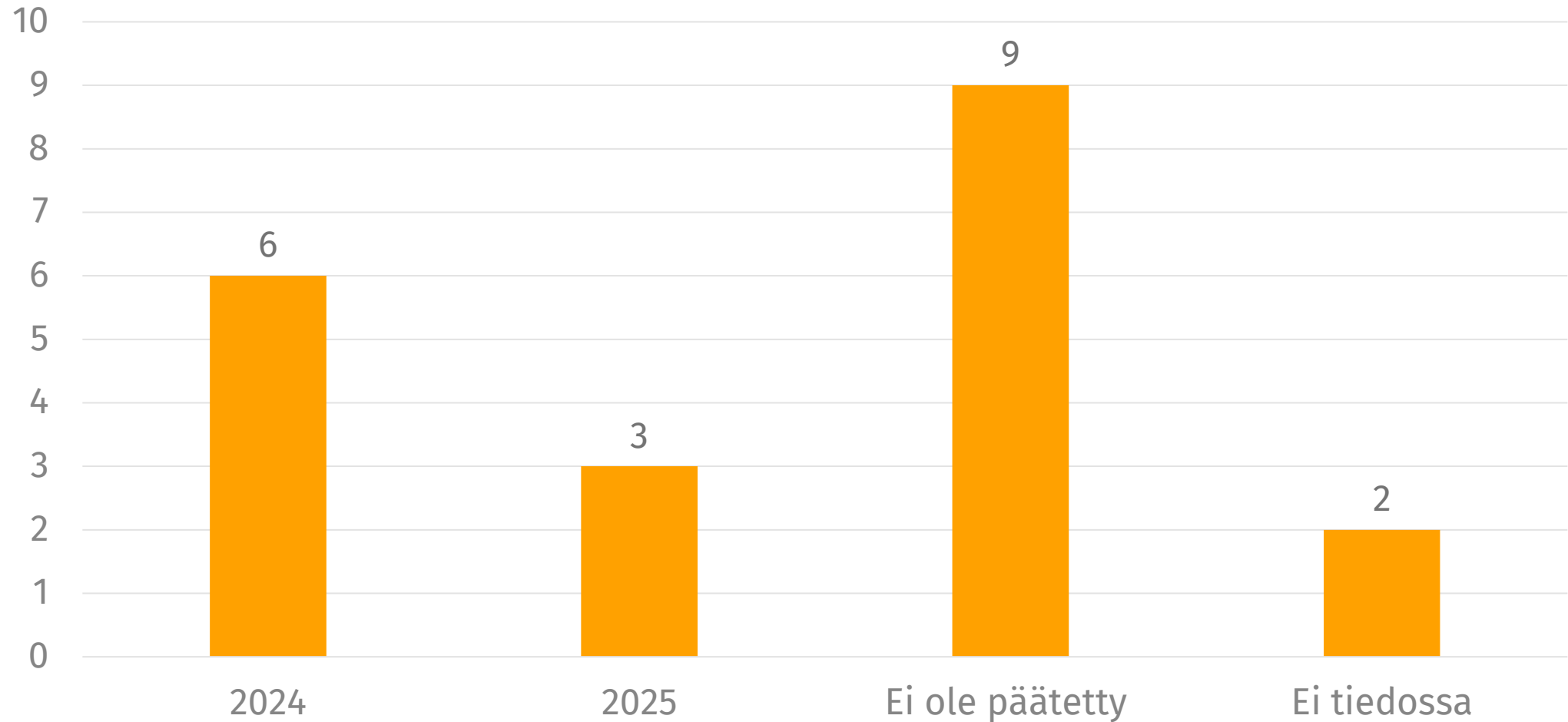
Tyypillinen hyvinvointialueen ohjeistus: *Työtehtävät* ratkaisevat, onko etätöiden tekeminen mahdollista. Työntekijän tulee olla osa *työyhteisöä*. Yksikkö/tiimi luo tarkemmat pelisäännöt hybridiarkeen yhdessä esihenkilön kanssa. Esihenkilö ja palvelualueenjohtaja linjaavat.

Milloin etä-, hybridi- tai monipaikkaisen työn ohjetta on viimeksi uudistettu tai päivitetty?

Milloin ohjeistusta on tarkoitus seuraavan kerran arvioida ja/tai päivittää?

The logo consists of the letters 'KT' in a bold, white, sans-serif font, centered within a solid orange square. The background of the slide features a top-down view of a wooden spiral staircase with light-colored wood and a dark metal handrail, set against a light-colored tiled floor.

KT

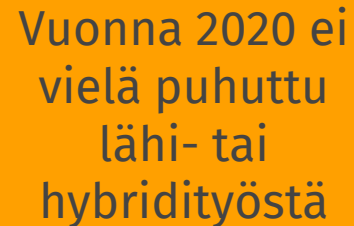
Poimintoja hyvinvointialueiden etätyöohjeista keväällä 2024

Millaista etätyökulttuuria ohjeiden perusteella tavoitellaan?

- Etätyö edesauttaa sekä työn ja yksityiselämän joustavaa yhdistämistä että mahdollistaa toimitilojen tehokasta käyttöä. Joustavat ja monipuoliset työntekoratkaisut edistävät myös onnistunutta henkilöstön rekrytointia ja työhön sitoutumista. Etätyön tekemistä ja mahdollistamista tulee aktiivisesti edistää organisaatiossa työtehtävien ja toiminnan luonteesta riippumatta.
- Työnantajan tavoite on, että työtä voidaan tehdä siellä, missä se on työnantajan, työntekijän ja työtehtävien kannalta tarkoituksenmukaisinta ja luontevinta. Yksikön toiminnan luonne ja yksittäisen työntekijän työtehtävät ratkaisevat, miten palvelut ja toiminta organisoidaan sekä soveltuuko etätyö työyhteisön yhdeksi työmuodoksi. Esihenkilön vastuulla on arvioida yksikkönsä osalta ne tehtävät, joihin etätyö soveltuu.
- Etätyön on siis oltava sellaista, missä tarve välittömään henkilökohtaiseen kanssakäymiseen on toteutettavissa sähköisin välinein ja missä työn välitön valvonnan tarve on vähäinen ja työn tulokset, tavoitteet ja aikataulut ovat selkeästi mitattavissa.
- Etätyö perustuu luottamuksen ja vastuun tasapainoiseen suhteeseen. Työn ulkoisiin puitteisiin perustuvan valvonnan ja ohjauksen sijaan keskitytään työn sisältöön ja tuloksiin.

The logo consists of the letters 'KT' in white, bold, sans-serif font, centered within a solid orange square.An orange speech bubble with a white border and a tail pointing towards the bottom left. It contains text in a dark grey, sans-serif font.

Vuonna 2020 ei vielä puhuttu lähi- tai hybridityöstä

Raportti etätyöstä ja sen hyödyntämisestä kunta-alalla

Kunta-alan etätyöryhmän raportti 2020

Vuoden 2020 etätyöperiaatteet näyttävät toteutuvat hyvin:

- Etätyö on tapa organisoida työtä.
- Etätyötä tehdään jossain muualla kuin työnantajan tiloissa.
- Etätyön kautta on saavutettavissa monia hyötyjä.
- Etätyön tekeminen ei sovi kaikkiin työtehtäviin.
- Etätyön tekeminen ei sovi kaikkiin työskentelytapoihin.
- Etätyön tekeminen on työntekijälle vapaaehtoista.
- Etätyön teettäminen on työnantajalle vapaaehtoista.
- Etätyö voi olla säännöllistä tai satunnaista.
- Etätyön tekeminen ei vaikuta työntekijän asemaan.

Milloin etätyön tekeminen on mahdollista ja kuinka paljon sitä tehdään?

- Etätyö soveltuu työtehtäviin, joissa ei edellytetä fyysistä työpaikalla olemista esimerkiksi potilaiden tai asiakkaiden kanssa. Erilaisiin työtehtäviin voi sisältyä sekä etätyöksi soveltuvaa että fyysistä läsnäoloa edellyttävää työtä.
- Etätyön tekeminen on mahdollista niissä työtehtävissä, jotka eivät ole riippuvaisia työn suorittamispaikasta.
- Esimerkiksi projektityö, jokin tietty työvaihe sekä hallinnolliset tehtävät soveltuvat etätyönä tehtäväksi.
- Etätyön tekeminen on mahdollista myös ns. korvaavana työnä työkyvyttömyystilanteissa, jos etätyöjärjestelyt mahdollistavat työn tekemisen.
- **Työolobarometrin** mukaan kuntien ja hyvinvointialueiden henkilöstöstä etätyötä teki vuonna 2023 päivittäin 4 %, viikoittain 14 % ja kuukausittain tai satunnaisesti 18 %.
- Vertailukohtana työ valtion virastoissa: Vuonna 2023 valtiolla etätyötä teki päivittäin 25 %, viikoittain 35 % ja kuukausittain tai satunnaisesti 18 %.

18 + 18
prosenttia

Milloin pitää olla paikalla?

- Etätyöpäivien määrä on esimiehen ja työntekijän välillä joustavasti sovittavissa, mutta pääsääntöisesti enemmistö työajasta tehdään työpaikalla.
- Vaikka työtä tehtäisiin pääasiassa etätyönä, työntekijän tulee olla osa työyhteisöä ja käydä säännöllisesti työntekopaikalla.
- Säännöllisellä lähityöllä tuetaan työyhteisön yhteisöllisyyttä, luottamusta, yhdessä ideointia ja kollegoiden kohtaamista.
- Etätyössä työntekijä osallistuu työyhteisön läsnäoloa edellyttäviin palavereihin ja kehittämistilaisuuksiin.
- Jokainen yksikkö/tiimi luo omat tarkemmat pelisäännöt hybridiarkeen yhdessä esihenkilönsä kanssa. Yhteisiä lähipäiviä sovitaan toiminnan ja henkilöstön tarpeiden mukaan.
- Esihenkilöllä on oikeus kutsua työntekijä työpaikalle työtehtävien hoitamiseksi.
- Mikäli tietoliikenneyhteydet eivät etätyöskentelyn kohteessa toimi, on työntekijällä velvollisuus tarvittaessa siirtyä työskentelemään varsinaiselle työskentelypaikalle.

Lisää arjen tilanteita, joissa lähityön uskotaan tuottavan parempia tuloksia

Tilanteet, joihin liittyy jotain uutta	Tilanteet, joissa on aihetta juhlaan	Tilanteet, joissa on aihetta huoleen
<ul style="list-style-type: none">• Uusi työntekijä tai esihenkilö• Uusi projekti, tuote tai asiakas• Uusi strategia tai arvot• Uusi organisaatiorakenne	<ul style="list-style-type: none">• Juhlitaan projektia, sprinttiä, etappia• Juhlitaan nimityksiä, osaamisen kehittymistä, urapolkuja• Juhlitaan onnistumisia ja epäonnistumisia• Juhlitaan joulua, kevättä, mennyttä tai alkavaa kautta	<ul style="list-style-type: none">• Tiukka tilanne projektissa• Ongelmia tiimin ilmapiirissä tai ihmissuhteissa• Merkittävä markkinahäiriö tai kriisitilanne• Tilanne, joka edellyttää rutiineista poikkeamista, uutta ajattelua ja nopeaa reagointia

Lähde: Juha Eskelinen ja muut (2024). Etätyöstä eteenpäin. Arvioi monipaikkaisen työn valmius ja hyödynnä hyvät käytännöt. Aalto-yliopiston julkaisusarja CROSSOVER 1/2024.

Mitä työtä ei voi tehdä etänä?

- Hyvinvointialueella on monia työtehtäviä, joita on mahdollista ja tarkoituksenmukaista tehdä vain työpaikalla.
- Sellaisia ovat asiakaspalvelutehtävät, jotka edellyttävät henkilön jatkuvaa työpanosta ja läsnäoloa työyksikössä.
- Etätyö ei saa vaikuttaa asiakaspalvelun saatavuuteen tai laatuun. Etätyöskentely ei voi olla este työyhteisön kehittämiseksi ja läsnäoloa vaativista kokousajoista sovitaan erikseen.
- Etätyö tekemisestä ei saa olla haittaa muiden työlle.
- Kun oman yksikön henkilöstö työskentelee pääsääntöisesti työntekopaikalla, etätyön mahdollisuus on vähäinen esihenkilötehtävissä.

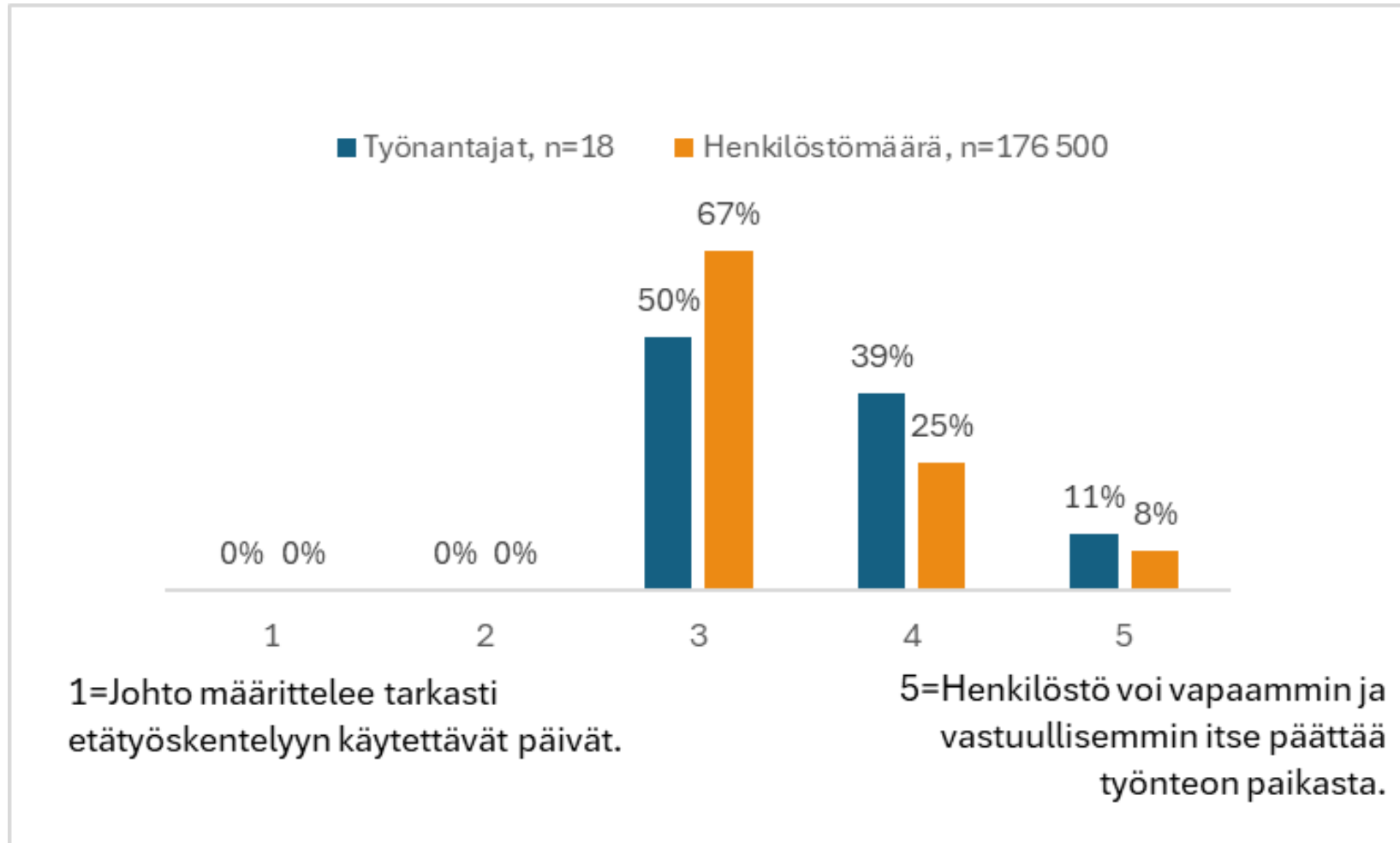

Kuka päättää, milloin voi tehdä etätyötä?

- Palvelualueen toiminnan luonne ja tehtävät ratkaisevat, miten työ organisoidaan. Näin ollen kukin palvelualue harkitsee etätyön tekemisen mahdollisuudet.
- Palvelualuejohtaja ja lähijohtajat tekevät linjaukset mukaan lukien sen, kuinka säännöllisesti etätyötä on lupa tehdä.
- Esihenkilö arvioi yksikkönsä osalta ne tehtävät, joihin etätyö soveltuu, eli onko etätyön tekeminen työtehtävissä mahdollista ja tarkoituksenmukaista.
- Hybridityömalli tarkoittaa sitä, että työtä tehdään osin lähityönä, osin etänä. Etätyön tekemisestä sovitaan esihenkilön kanssa.
- Työntekijä voi itse päättää, miten hän yhdistelee lähi- ja etätöitä työpaikalla käytössä olevien pelisääntöjen puitteissa ja ottaen huomioon työnantajan oikeuden kutsua työntekijä tarvittaessa työpaikalle.

Mihin kohtaan organisaationne sijoittuu seuraavalla jatkumolla?

Erilaisia ohjeita etätyöstä sopimiseen yksikössä

- Etätyöstä ei laadita erillistä kirjallista sopimusta. - - Etätyö perustuu molemminpuoliseen vapaaehtoisuuteen. Työnantajalla on työnjohdollinen oikeus päättää etätyömahdollisuus työntekijän osalta.
- Satunnaisesta, ei-säännönmukaisesta etätyöstä voidaan sopia joustavasti tilanteen mukaan esimerkiksi suullisesti, teksti- tai sähköpostiviestillä. Erillistä kirjallista sopimusta ei tarvita. Etätyön ollessa luonteeltaan yli yhden kuukauden ajan säännöllistä ja pysyvää (esim. 2 pv/vko, tai kaikki työpäivät/vko), etätyöstä tehdään kirjallinen etätyösopimus (sopimus pohja erillisenä liitteenä).
- Kokoaikaisesta etätyöstä tehdään aina kirjallinen etätyösopimus.
- Etätyöstä tehdään erillinen etätyösopimus ja samalla täytetään työolojen ja työympäristön kartoituslomake.
- Työntekijä arvioi ensin itse etätyön riskit etätyön riskien arviointilomaketta hyödyntäen. Työntekijä ja esihenkilö käsittelevät yhdessä riskien arvioinnin ja etätyön edellytykset.

Uutta:
Etätyön
riskien
tarkastelu
yhdessä

Missä etätyötä voi tehdä?

- Etätyötä voidaan tehdä paikasta riippumatta Suomen rajojen sisäpuolella.
- Etätyöskentely voi tapahtua yhdessä tai useammassa paikassa.
- Etätyötä voi tehdä missä tahansa paikassa, jossa työskentely on mahdollista ja turvallista, kunhan työntekijä on tavoitettavissa. Etätyöpaikka voi olla esimerkiksi työntekijän koti, vapaa-ajan asunto, kirjasto, tms. etätyöhön soveltuva paikka.
- Työntekijöiden etätyön ergonomian tueksi on annettu tarkempi ohjeistus.

Tietosuoja ja tietojen luottamuksellisuus vaikuttavat etätyöpaikkaan

- Etätyön tekopaikasta sovitaan ennen etätyön aloittamista. Työnantajan on varmistettava, että työntekijällä on käytettävissään etätyössään työhön soveltuva tila tekemistä varten ja tarvittaessa myös lukollinen kaappi asiakirjoille.
- Monipaikkaista työtä ei voi tehdä sellaisessa tilassa, jossa tietosuoja tai työtehtävissä käsiteltävien tietojen luottamuksellisuus vaarantuu.
- Etätyöpaikkaan ei saa viedä julkisuuslain näkökulmasta arkaluontoisia henkilötietoja tai asioita sisältäviä asiakirjoja tai niitä sisältäviä tallennusvälineitä (mm. muistitikku).
- Mikäli etätyössä edellytetään valmistelevan ja käsittelevän tietosuojan piiriin kuuluvia materiaaleja ja asioita, työntekijä antaa esihenkilölle selvityksen etätyötilan soveltuvuudesta työhön. Tilojen tulee soveltua etätyöhön siten, etteivät ulkopuoliset, perheenjäsenet mukaan lukien pääse käsiksi tai kuulemaan salassa pidettävää tietoa.

Tarjotaanko kotiin etätyöhön liittyvää tukea tai välineitä?

- Etätyötä tehdään pääsääntöisesti työnantajan tarjoamilla työvälineillä, joita ovat tietokone ja puhelin.
- Etätyöpaikalla on oltava tehtäviin soveltuva verkkoyhteys ja työhön soveltuvat työtila.
- Etätyöstä ei saa aiheutua työnantajalle ylimääräisiä kustannuksia.
- Työntekijälle ei korvata esimerkiksi tietokoneen kuluttamaa sähköä tai muuta haittaa.
- Sovittaessa jatkuvasta etätyöpainotteisesta työjärjestelystä voidaan työntekijälle hankkia tarvittaessa erillinen näyttö, näppäimistö ja hiiri etätyötä varten. Isoista hankinnoista, kuten työtuoli ja sähköpöytä, työntekijä huolehtii itse.
- Etätyö voi helpottaa elämän hallintaa, mutta samalla hämärtää työajan ja yksityiselämän rajaa. Tästä voi aiheutua haitallista kuormittumista ja haitallisia vaikutuksia yksityiselämään. Etätyön muita haasteita voivat olla eristyneisyys, yhteisöllisyyden kehittymisen ja työn sujuvuuden vaarantuminen sekä varhaisen tuen tarpeen tunnistamatta jääminen. Esimiehen ja työntekijän tulee tunnistaa etätyöhön sisältyvät riskit ja käydä niihin liittyen matalalla kynnyksellä keskusteluja sekä tarvittaessa reagoitava nopeasti, mikäli aiheutta huoleen ilmenee.

Voiko etätyötä tehdä ulkomailla?

- Toistaiseksi hyvinvointialueella X ei ole mahdollista tehdä etätyötä ulkomailla, selvitys tältä osin on käynnissä (huomioitava mm. tietosuoja-asiat, potilasvakuutus, työntekijän tapaturmavakuutus).
- Etätyötä voidaan tehdä paikasta riippumatta Suomen rajojen sisäpuolella. Erityisjärjestelyin työtä voidaan tehdä ulkomailla, kuitenkin EU:n alueen sisäpuolella, jossa on sitouduttu noudattamaan henkilötietojen käsittelyssä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen velvoitteita.
- Etätyötä voi tehdä ulkomailla Euroopan alueella kun kyseessä on lyhytaikainen tai satunnainen työ. Etätyöstä sovitaan aina kirjallisesti etukäteen esihenkilön ja työntekijän välillä. Työntekijän ja työnantajan vastuut eritellään kirjallisessa sopimuksessa selkeästi. Etätyön tekeminen ulkomailla ei saa vaikuttaa työn, toiminnan tai palvelun laatuun.
- Toimialuejohtaja, työntekijän esimies ja työntekijä sopivat aina tapauskohtaisesti ja kirjallisesti ulkomailla tehtävästä etätyöstä.
- Ilman aluehallituksen lupaa ei saa työskennellä ulkomailta käsin.

Esimerkki: Ohjeet etätyöstä ulkomailla 1/2

- Etätyö ulkomailla voi tulla kyseeseen **vain poikkeustapauksissa**, kun työskentely ulkomailla on lyhytaikaista, tilapäistä ja tarkoituksenmukaista
- Tunnustetaan, että lähityössä on hyviä puolia, joita etätyössä ei voida täysimääräisesti saavuttaa
 - Vaikka digitaaliteknologia mahdollistaa etätoiminnan, fyysinen läheisyys on edelleen olennaista tuottavuuden, luovuuden ja myös työtä tekevien hyvinvoinnin kannalta.”
 - Monipaikkaista työtä tehdään lähityötä ja etätyötä yhdistellen
- Ulkomailla tehtävässä etätyössä haasteena on lähityön ja etätyön yhdistäminen sekä kohdemaan sääntelyyn liittyvät haasteet (mm. verotus)
 - Pitkäaikaisen poissaolon aikana lähityön ja etätyön yhdistäminen ei toteudu ja tämän vuoksi pitkäaikainen ulkomaan etätyö ei ole mahdollista
- Ulkomaan etätyötä harkittaessa on konsultoitava aina oman toimialan HR:ää
- Ulkomaan etätyöstä on sovittava kirjallisesti ja sopimus voidaan tarvittaessa irtisanoa

Esimerkki: Ohjeet etätyöstä ulkomailla 2/2

- Ulkomaan etätyöstä ei saa aiheutua lisäkustannuksia työnantajalle
 - Matkakulut, verotus, sosiaaliturvamaksut, kohtemaan muut työnantajamaksut, työvälineiden huolto ja korjaus, palkanmaksu ulkomaiselle tilille, muut tilitysvelvollisuudet ym.
- Tietosuojalainsäädännön mukaan henkilötietoja voi käsitellä vain EU/ETA-maissa (plus komission nimeämät poikkeukset)
 - Rajoittaa käytännössä merkittävästi etätyömahdollisuuksia muissa maissa
- Vakuutusten on oltava voimassa kohtemaassa
 - Vakuutuksissa rajauksia, työntekijän kotikunnan on esimerkiksi oltava Suomessa, ja kohtemaahan ei saa liittyä ulkoministeriön suosittamia matkustusrajoituksia
- Selvitettäviä asioita:
 - Missä työntekijä työskentelee, työterveyshuolto ja oikeus paikalliseen sairaanhoitoon, tarvitaanko työlupaa (EU-maissa ei edellytetä EU-kansalaisilta), etäyhteyksiin tarvittavat päivitykset (roaming-rajoitukset, VPN), pysykö työntekijä Suomen sosiaaliturvan piirissä (EU- ja ETA-maissa ja Sveitsissä A1-todistuksen hankkiminen), vaikuttaako kohtemaassa työskentely jotenkin muuten työntekijän tai työnantajan asemaan ja/tai velvollisuuksiin, kohtemaan edellyttämät maksut.

Mitkä etä-, hybridi- tai monipaikkaiseen työhön liittyvät asiat ovat teille ajankohtaisia tai askarruttavat eniten organisaatiossanne tällä hetkellä?

- Ulkomaan etätyö, ehdot ja käytännöt (11)
- Etätyön määrä, käyttö, säännöt (9)
- Työmatkat ja siirtymät etätyössä, kulujen korvaus, työaika (7)
- Lähi-/etäpäivien suhde (6)
- Yhdenvertaisuus (3)
- Esihenkilöiden etätyöt (2)
- Työvälineiden hankinta kotiin (2)
- Etä-, hybridi- ja monipaikkaisen työn johtaminen (2)

Esimerkkejä siitä, mikä etä- ja hybridityössä askarruttaa nykyisin eniten:

- Etätyöpäivän aikana saatetaan käydä kaupassa, ulkoiluttaa koira tai touhuta jotain työarkeen kuulumatonta. - - Työn tuottavuus ei kuitenkaan lähtökohtaisesti näytä kärsivän tästä, vaan työtehtävät hoituvat. Tämä voi tarkoittaa sitäkin, että työtehtäviä tehdään myös omalla ajalla.
- Mikä on sopiva määrä etätyötä ja toisaalta toimistolla työskentelyä niin, että yhteys työyhteisöön säilyy?
- Meillä on linjattu, että työnantajan tiloissa työskennellään 1-2 päivänä viikossa, mutta olemme rekrytoineet vaikeasti täytettäviin asiantuntijatehtäviin henkilöstöä kaukaa, ja he työskentelevät kokonaan etänä. Toisaalta osa henkilöstöstä haluaa tehdä lähes koko työviikkonsa toimistolla.
- Tietoturva, kun hoidetaan etätyönä etävastaanottoa

The logo consists of the letters 'KT' in a bold, white, sans-serif font, centered within a solid orange square.

KT

A woman with curly brown hair is smiling broadly, looking slightly to her left. She is wearing a dark blue floral patterned top and a red lanyard. The background is blurred, showing other people and a red wall. A large, faint watermark of the letters 'KT' is visible in the background.

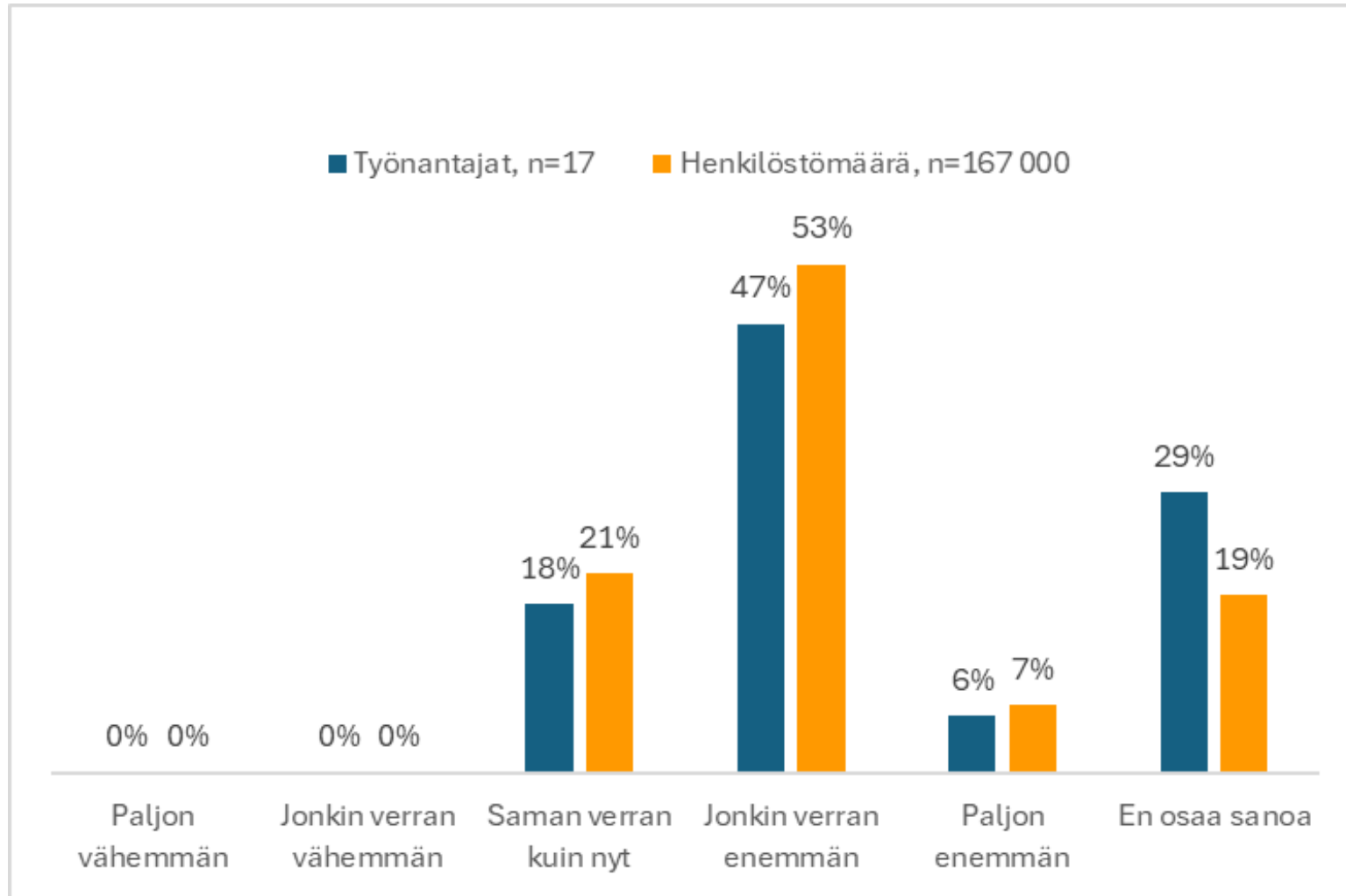
Pohdintaa ja etä- ja hybridityön suuntauksia hyvinvointialueilla

Pohdintaa: Emme vieläkään tunne kovin hyvin pitkittyneen etä- tai hybridityöskentelyn vaikutuksia

- Muuttavatko etä- tai hybridityö organisaatioita ja johtamista?
- Miten hoidetaan onnistuneesti esihenkilötyö, uusien työntekijöiden vastaanottaminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja yhdessä kehittäminen etä- tai hybridityössä?
- Miten lähi- ja etätyötä kannattaa yhdistellä hybridityössä?
- Miten etätyö vaikuttaa työn tekemiseen ja työkykyyn?
 - Korona-aikana etätyö koetteli eniten yksin asuvia ja nuoria. Työssä tylsistyminen yleistyi alle 36-vuotiailla.
 - Miten tunnistetaan etätyössä mahdollisia vähäisen liikkumisen, huonojen työasentojen, yksinäisyyden, mielenterveyden ja päihteiden käytön ongelmia?
 - Vincitin Mikko Kuitunen: Etätyö ei kannusta toisten ajatteluun. Etätyö voi pelkistyä vain oman tehtävälistan suorittamiseen.

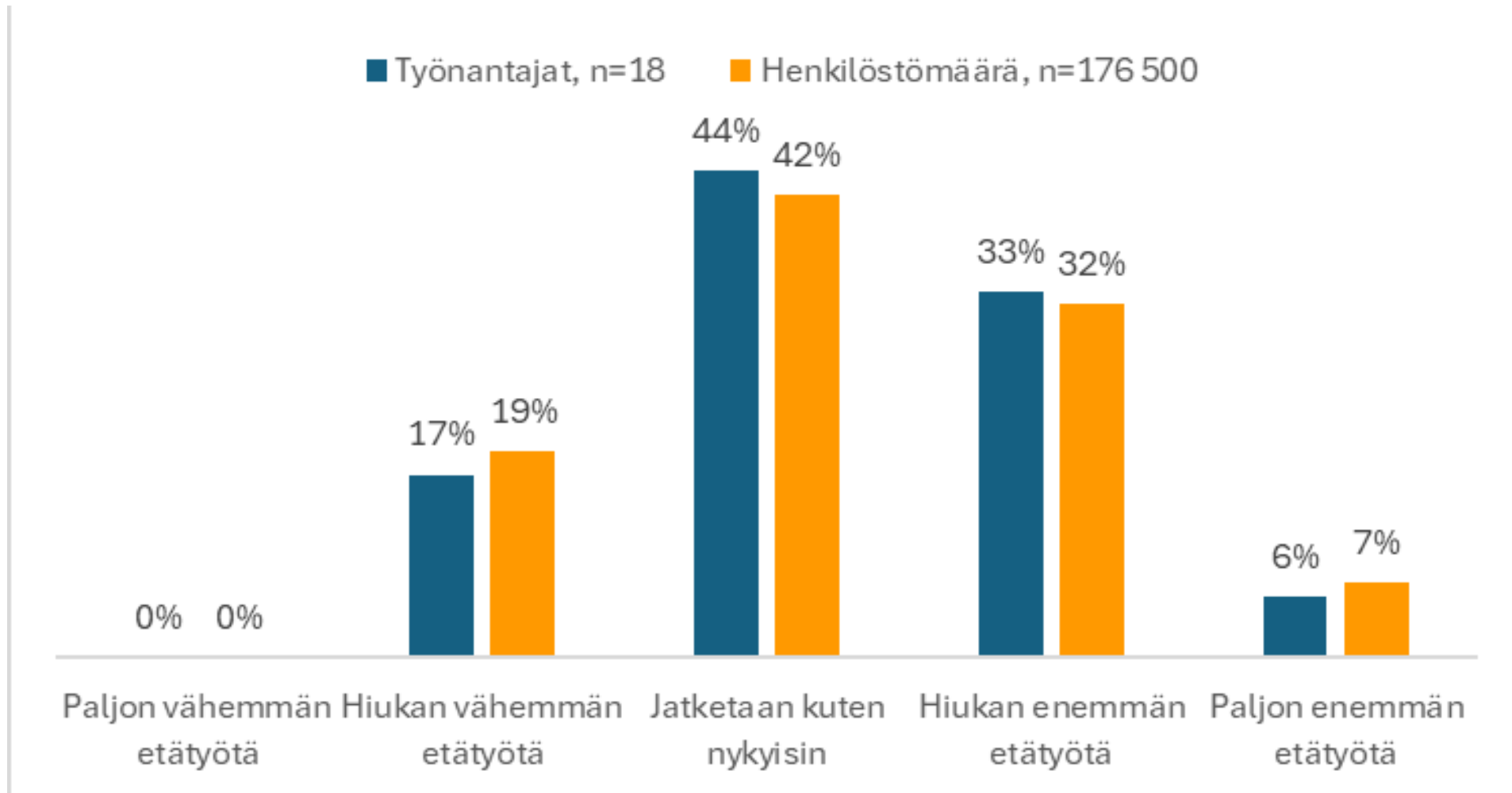
Kuinka paljon henkilöstö haluaisi tehdä etätyötä tämänhetkiseen tilanteeseen verrattuna?

- Hyvinvointialueiden johdon käsitys

Mihin suuntaan hyvinvointialueiden johto haluaisi etätyön osuuden kehittyvän suhteessa lähityöhön?

- hyvinvointialueiden johdon näkemys

Hybridityön suuntauksia hyvinvointialueilla

- Palvelutoiminnan muutokset, kuten etävastaanotot ja kotihoidon etätapaamiset, lisäävät mahdollisuuksia työskennellä etänä.
- Etä- tai hybridityö mahdollistavat rekrytoinnin laajemmalta alueelta
 - Rekrytoinnin piiriin saadaan myös henkilöitä, jotka esimerkiksi pitkien tai hankalien kulkuyhteyksien, hoitovastuiden, vammaisuuden tai sairauden vuoksi eivät muuten kykenisi osallistumaan
- Lähityössä halutaan lisätä yhteistyötä, ja mielellään tarjota viihtyisät ja toimivat työtilat, toisaalta myös säästöt toimitiloissa voivat houkuttaa
- Selvitetään mahdollisuuksia ja käytäntöjä ulkomailla tehtävään etätyöhön

Yhteenveto: Elämme hybridiaikaa

- Hyvinvointialueilla kehitetään palvelukokonaisuuksia. Miten yhdistellä niissä onnistuneesti toisiinsa erilaisia lähi-, etä-, liikkuvia- ja ostopalveluja sekä itsepalvelua?
- Hyvinvointialueet aikovat lisätä etä- ja liikkuvia palvelujaan
- Mikä olisi hybridityön seuraava askel? Peruskysymys on säilynyt samana: Miten yhdistellä onnistuneesti etä- ja lähityötä toisiinsa, silloin kun työtehtävät mahdollistavat etätyöskentelyn?
- Hyvinvointialueiden johdon yleisimmät näkemykset hybridityöstä olivat, että jatketaan kuten nykyisin tai että etätyön osuus voi hiukan kasvaa. Noin neljäsosa hyvinvointialueista vastasi joko hiukan vähemmän tai paljon enemmän etätyötä.

Lisätietoja

Niilo Hakonen

niilo.hakonen@kt.fi, p. 040 820 6800

Piitu Parmanne

piitu.parmanne@kt.fi, p. 09 771 2242